

**Koncepce prevence kriminality
Moravskoslezského kraje
na léta 2009 - 2011**

Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 byla zpracována na základě metodiky a doporučení k tvorbě koncepcí prevence kriminality krajů, vydanou odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra a také ve spolupráci s vybraným externím subjektem, společností DC VISION s.r.o., která na základě zadaných požadavků, zpracovala Koncepci do ucelené podoby. Pro stanovení priorit, hlavních a dílčích problémů k řešení na území Moravskoslezského kraje, bylo použito metody SWOT analýzy, na které se podíleli členové pracovní skupiny prevence kriminality, jejímž vedoucím je náměstek hejtmána kraje Ing. Petr Adamec. Při tvorbě tohoto dokumentu byly využity rovněž informace, obsažené ve strategických materiálech Moravskoslezského kraje, zpracovaných odborem školství, mládeže a sportu, odborem kultury a památkové péče a zejména odborem sociálních věcí Krajského úřadu. Koordinací celého procesu zpracování a kompletace Koncepce byl pověřen odbor sociálních věcí, oddělení sociálních služeb, který se procesu tvorby aktivně účastnil.

OBSAH

1 Úvod	4
2 Pojetí prevence kriminality v České republice	5
2.1 Realizace Krajského programu prevence kriminality	5
3 Východiska Koncepce	7
3.1 Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011	7
3.2 Vybrané strategické materiály Moravskoslezského kraje	7
3.3 Bezpečnostní analýza Moravskoslezského kraje	7
3.3.1 Analýza kriminality	7
3.3.2 Socio-demografická analýza	9
3.3.3 Institucionální analýza	10
3.4 SWOT analýza	11
3.5 Zkušenosti MSK s realizací preventivních aktivit	12
4 Pojetí prevence kriminality MSK na léta 2009 – 2011	13
4.1 Základní principy Koncepce:	13
4.2 Vize	13
4.3 Cíle	13
4.4 Cílové skupiny	13
4.4.1 Grantová politika	14
4.4.2 Pracovní skupina prevence kriminality	14
4.5 Prioritní oblasti podpory	14
5 Závěr	17
6 Zdroje a seznam použitých zkratk	18
7 Přílohy	19

1. ÚVOD

Kriminalita představuje problém, který se dotýká každého občana. Každý z nás se s určitou pravděpodobností může stát obětí trestné činnosti, proto je důležité rozvíjet a podporovat nástroje, které závažnost dopadů kriminality omezují. Mezi účinné prostředky, které vedou k jejímu snižování či eliminaci patří mimo represe také prevence. Hlavním úkolem prevence je snižování rozsahu a závažnosti kriminality, ale také zvyšování pocitu bezpečí a jistoty občanů prostřednictvím opatření, pomocí kterých můžeme bezpečnostním rizikům předcházet.

Pojem prevence kriminality nemá v povědomí veřejnosti jednotný výklad. Představy o tom, co je a co není účinnou prevencí se různí. Shodu lze nalézt v myšlence multidisciplinárního přístupu, nutnosti zapojení různých složek společnosti, státních institucí, samospráv, neziskového a podnikatelského sektoru i samotných občanů. Definice tohoto pojmu rovněž není dosud samostatně ukořtena v žádném legislativním předpise, a proto jsou také její interpretace odlišné. Obecně můžeme **prevenci kriminality** vymezit jako ofenzivní strategii boje s trestnou činností, kterou lze uskutečňovat na třech úrovních:

- 1) **Primární prevence** - zaměřuje se na kořeny delikvence, na hlubší příčiny kriminálního jednání. Zahrnuje celou populaci, děti i dospělé.
- 2) **Sekundární prevence** – usiluje o odvrácení kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovaného chování. Zaměřuje se na konkrétní rizikové jedince a skupiny obyvatelstva, úžeji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod.
- 3) **Terciární prevence** – představuje resocializační a reintegrační opatření směřující k těm, kteří se již protiprávního jednání dopustili; na lokality, které již byly zasaženy; na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů.

Prevence kriminality spadá do působnosti preventivní politiky. Ta se zaměřuje na odstraňování kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů, na práci s pachateli a na pomoc obětem trestné činnosti. Jde o metodu nerepresivní, na které se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Vzhledem k velkému rozsahu příčin trestné činnosti zasahují preventivní opatření do mnoha oblastí veřejného života, např. do oblasti sociální, zaměstnanosti, vzdělávání, osvětové, trávení volného času, krizové intervence či urbanistického plánování. Její nezastupitelný význam je stále častěji zohledňován i v rámci trestní politiky, např. formou odklonů, či alternativních trestů k trestu odnětí svobody. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí.

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl usnesením vlády ČR při Ministerstvu vnitra zřízen meziresortní koordinační a metodický orgán – *Republikový výbor pro prevenci kriminality*. Střednědobé strategie, které definují základní priority, principy a cíle preventivní politiky, jsou vládou České republiky průběžně schvalovány již od roku 1996, od tohoto roku začaly být také každoročně vyčleňovány ze státního rozpočtu finanční prostředky na podporu programů prevence kriminality.

2. POJETÍ PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE

Dne 15. října 2007 schválila vláda České republiky usnesením č. 1150 *Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011* (dále jen „Strategie“). V rámci této Strategie jsou uvedeny priority, principy a základní okruhy preventivní politiky státu na následující období. Strategie si klade za cíl **dále zvyšovat pocit bezpečí občanů a snižovat míru a závažnost trestné činnosti**.

Výraznou změnu, kterou nová Strategie přináší, je rozdělení systému prevence kriminality do tří úrovní – republikové, krajské a městské. Jednotlivé úrovně se od sebe liší v několika aspektech.

Úkolem **republikové úrovně** prevence kriminality je koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému, zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační, zabezpečovat realizaci meziresortních a celorepublikových projektů, vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie. Tato úroveň je v gesci Ministerstva vnitra.

Cílem **krajské úrovně** je přenesení preventivní politiky státu na úroveň kraje. Strategie posiluje samosprávnou roli krajů a dává jim možnost realizovat ve svém správním území vlastní preventivní politiku, a to prostřednictvím Krajských programů prevence kriminality, které budou zaměřeny na koncepční řešení bezpečnostní situace na daném území. K realizaci Krajských programů prevence kriminality, které bude kraj vytvářet každoročně po dobu platnosti Strategie, budou určeny také účelově vázané finanční prostředky (dotace), které budou převedeny ze státního rozpočtu na účet kraje. Tyto finanční prostředky bude kraj rozdělovat v samostatné působnosti formou vyhlášení vlastních dotačních programů.

Městskou úroveň tvoří velká města (nad 25 tisíc obyvatel, se statutem obce s rozšířenou působností), která mají možnost, za splnění stanovených podmínek, čerpat finanční prostředky z rozpočtu Ministerstva vnitra na projekty prevence kriminality po dobu trvání Strategie (4 roky). Cílem městské úrovně prevence kriminality je snižování trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů ve větších městech, a to pomocí důkladné bezpečnostní analýzy, znalosti místních podmínek a potřeb a zapojení všech dotčených subjektů. V Moravskoslezském kraji jsou do městské úrovně prevence kriminality zařazena tato města: Český Těšín; Frýdek-Místek; Havířov; Karviná; Krnov; Nový Jičín; Opava; Orlová; Ostrava; Třinec.

Moravskoslezský kraj spadá do krajské úrovně prevence kriminality. Nezbytnou podmínkou krajské úrovně je vytvoření vlastní strategie preventivní politiky. Mezi její základní funkce by měla patřit podpora menších měst a obcí na území kraje, jež nepřísluší do městské úrovně systému prevence kriminality, a to prostřednictvím realizace vhodných preventivních opatření, která budou aktivně a dynamicky reagovat na jejich vzniklé potřeby a problémy.

Za účelem předávání zkušeností, rozšiřování a propojování sítě služeb v oblasti prevence, bude Moravskoslezský kraj i nadále pokračovat ve spolupráci s městy a obcemi ve své územní působnosti (včetně měst, zařazených do městské úrovně prevence kriminality), a to formou každoročních setkávání s participujícími subjekty a dalšími osobami, zainteresovanými v problematice prevence kriminality.

2.1. REALIZACE KRAJSKÉHO PROGRAMU PREVENCE KRIMINALITY

Jak již bylo výše zmíněno, zapojení do tzv. krajské úrovně prevence kriminality umožňuje danému kraji uskutečňovat vlastní preventivní politiku prostřednictvím Krajského programu prevence kriminality, na který kraj získá finanční prostředky ze státního rozpočtu. Realizace Krajského programu prevence kriminality a přidělení dotace je podmíněna splněním podmínek vymezených ve Strategii. První touto podmínkou je *přistoupení kraje do krajské úrovně prevence kriminality* se záměrem podporovat rozvoj preventivních aktivit na své úrovni i v jednotlivých obcích. Moravskoslezský kraj takto učinil souhlasem zastupitelstva kraje v únoru r. 2008 usnesením č. 22/1918.

Mezi další stanovené podmínky patří *zřízení funkce manažera prevence kriminality* – pracovník s touto funkční náplní působí na odboru sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. V první polovině roku 2008 byla radou kraje usnesením č. 180/6424 rovněž zřízena *pracovní skupina prevence kriminality*. Jejími členy jsou odborníci z oblasti sociálně – právní ochrany dětí, školství a výchovy, národnostních menšin, probační a mediační služby a Policie ČR.

Uskutečnění Krajského programu prevence kriminality je také spojeno se zpracováním dvou strategických materiálů: **Bezpečnostní analýzy kraje** a **Koncepce prevence kriminality kraje na léta 2009 – 2011** (dále jen „Koncepce“).

Bezpečnostní analýza kraje je podkladovým materiálem pro zpracování krajské Koncepce prevence kriminality a také pro přípravu ročních Krajských preventivních programů. Zahrnuje analýzu kriminality, socio - demografickou analýzu a institucionální analýzu kraje. Bezpečnostní analýza [Moravskoslezského kraje](#) byla vypracována na základě doporučení odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, některé vybrané údaje byly doplněny na základě subjektivního zvážení místně identifikovaných a vnímaných potřeb. Analýza kriminality Moravskoslezského kraje byla zpracována analytickým oddělením Správy Severomoravského kraje Policie ČR. Z důvodu svého rozsahu je Bezpečnostní analýza zpracována jako samostatný materiál.

Koncepce prevence kriminality kraje na období 2009 – 2011 představuje zásadní materiál určující okruhy a postupy preventivních opatření. Vytváří obsahový a organizační rámec pro každoroční zpracovávání Krajských programů prevence kriminality. Zpracování Koncepce je jednou z podmínek realizace krajské úrovně prevence kriminality. Vychází ze Strategie, z výsledků Bezpečnostní analýzy a SWOT analýzy a určuje priority, jejichž podpora bude směřovat k řešení identifikovaných problémů kraje.

Dalšími podmínkami, které by měl kraj splnit v rámci svého přistoupení do krajské úrovně prevence kriminality jsou - zabezpečit financování Krajského programu prevence kriminality, vyčleněním vlastních peněžních prostředků z rozpočtu kraje; delegování (popřípadě vytvoření) krajského orgánu pro výběr projektů na prevenci kriminality a provádění věcných a finančních kontrol využití přidělené dotace.

3. VÝCHODISKA KONCEPCE

Základními východisky pro tvorbu Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 jsou:

3.1. STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA LÉTA 2008 – 2011

Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011 byla schválena v říjnu roku 2007 vládou ČR. Tato Strategie představuje nový systém prevence kriminality, který je rozdělen do tří úrovní – republikové, krajské a městské. Jednotlivé úrovně se liší svým teritoriálním vymezením, nároky na personální obsazení, mírou kompetencí klíčových partnerů a mírou odpovědnosti zúčastněných subjektů, zpracováním rozdílných koncepčních materiálů a způsoby vyhodnocování své činnosti.

3.2. VYBRANÉ STRATEGICKÉ MATERIÁLY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009- 2011 navazuje také na cíle a výsledky těchto vybraných dokumentů kraje:

- Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období 2005 – 2009
- Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje na období 2006 – 2009
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2005 - 2008

3.3. BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Bezpečnostní analýza poskytuje základní informace o aktuálním stavu v Moravskoslezském kraji ve vztahu k prevenci kriminality. Obsahuje informace o kriminalitě v kraji a v jeho jednotlivých okresech, dále o vybraných socio-demografických ukazatelích a popisuje působení orgánů veřejné správy, nestátních neziskových organizací a jiných zainteresovaných subjektů v oblasti prevence kriminality.

Součástí Bezpečnostní analýzy Moravskoslezského kraje (dále jen „MSK“) je také několik příloh, které obsahují přehled výskytu konkrétních trestných skutků a podíl pachatelů v obcích jednotlivých okresů MSK, seznam podpořených preventivních projektů v MSK od roku 1996 do roku 2008, přehled realizovaných probačních programů v MSK v letech 2005 – 2007, souhrn poskytovaných služeb sociální prevence a sociálního poradenství v kraji a také přehled školských a dalších zařízení pro výkon ústavní výchovy v MSK.

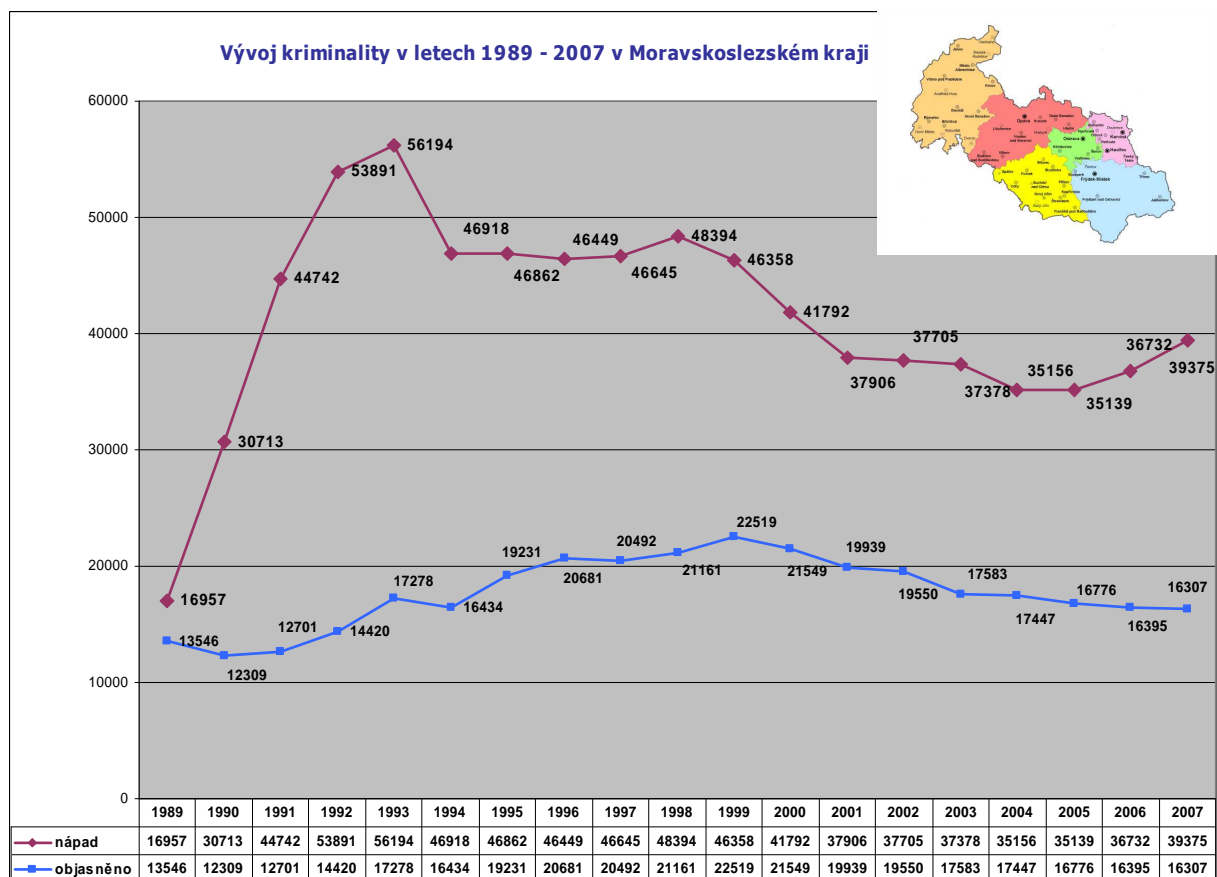
Bezpečnostní analýza je složena ze tří částí: analýzy kriminality kraje, socio-demografické a institucionální analýzy. Bezpečnostní analýza MSK byla zpracována jako samostatný podkladový materiál pro Koncepti prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011. Níže jsou uvedeny stručné závěry jednotlivých částí Bezpečnostní analýzy.

3.3.1. Analýza kriminality

Analýza kriminality kraje zahrnuje rozbor vývoje kriminality na území kraje a v jeho jednotlivých okresech, přehled o počtu skupin pachatelů a obětí trestné činnosti a rozbor kriminality podle základních druhů trestné činnosti.

Z grafu 1 na následující straně je patrné, že se *kriminalita v Moravskoslezském kraji* vyvíjí opakovaně v sinusoidách. V roce 1989 byl počet registrované trestné činnosti nejnižší za posledních 18 let, poté měla několik let klesající tendenci a od roku 2004 začal její celkový výskyt opět narůstat.

Graf 1 Vývoj kriminality a její objasněnosti v letech 1989 – 2007 v MSK

Zdroj: SSmk P ČR, 2008

Pozn. Nejsou zde započítány údaje cizinecké policie

Ze zpracované analýzy kriminality vyplývá, že Moravskoslezský kraj patří v oblasti kriminality dlouhodobě k nejvíce zatíženým krajům. Při přepočtu výskytu celkové trestné činnosti na 10tis. obyvatel (tzv. index TČ), se Moravskoslezský kraj řadí na 6. místo mezi všemi kraji České republiky. Od roku 2004 také neustále stoupá celkový počet spáchaných trestných činů na jeho území.

V rámci Moravskoslezského kraje působí pět *okresních ředitelství Policie České republiky* (Bruntál, Frýdek Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava) a jedno *městské ředitelství* (Ostrava), které jsou rozděleny na celkem 56 obvodních oddělení (I – IV typu).

Mezi nejsilněji působící *prokriminogenní faktory* patří zejména příhraniční poloha kraje s Polskem a Slovenskem, struktura ekonomiky, nepříznivý vývoj zaměstnanosti, struktura obyvatelstva, ekologické dopady, mimořádná koncentrace kriminálních živlů, výskyt velkého počtu rekreačních oblastí, sociální kriminalita a nedostatek podnikatelské etiky v obchodních vztazích.

Analýzy objasněných skutků dlouhodobě ukazují, že nejpočetnější *skupinou pachatelů* jsou recidivisté, tj. osoby, které se této činnosti dopouštějí opakovaně. Varující je skutečnost, že početní zastoupení této skupiny dlouhodobě neklesá, naopak neustále roste.

Nejohroženější skupinou potenciálních i skutečných *obětí trestné činnosti*, jsou lidé v produktivním věku 30 až 60 let, podíl zastoupení mužů a žen v této skupině je vyrovnaný.

Při srovnání výskytu *základních druhů trestné činnosti*, zaujímají 1. místo v rámci Moravskoslezského kraje *krádeže vloupáním*. V porovnání kraje s celou Českou republikou je vykazována největší odchylka u *násilné trestné činnosti* (+ 2,4%).

Mezi evidovanými *přestupky* zauímají přední místo přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (36 864 z celkového počtu 81 495 registrovaných přestupků v roce 2007).

Na prvních místech v zatíženosti okresů trestnou činností, tj. počtem trestných činů přepočteným na 1 000 obyvatel (tzv. index), jsou v rámci Moravskoslezského kraje: Ostrava–město a Karviná.

3.3.2. Socio-demografická analýza

Socio-demografická analýza představuje přehled vybraných ukazatelů kraje – počet obyvatel a jeho věkovou a vzdělanostní strukturu, rozbor nezaměstnanosti, přehled sociálních služeb a jiné.

Svou rozlohou (5 427 km²) se Moravskoslezský kraj (dále jen „MSK“) řadí na šesté místo mezi ostatními kraji v ČR. S téměř 1 250 tis. obyvateli je Moravskoslezský kraj nejlidnatějším krajem v ČR. Je tvořen šesti okresy, z nichž má největší rozlohu okres Bruntál. Nejvíce obyvatel žije v okrese Ostrava - město.

Tab. 1 Základní demografické údaje Moravskoslezského kraje (k 31. 12. 2007)

	MSK CELKEM	V tom okresy					
		Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město
Rozloha (km ²)	5 427	1 549	1 273	347	918	1 126	214
Počet obyvatel	1 249 897	98 148	210 369	275 397	152 352	176 820	336 811
Hustota zalidnění (počet obyvatel / km ²)	230	63	165	793	166	157	1 572
Počet obcí	299	67	72	17	53	77	13

Zdroj: <http://vdb.czso.cz>

Ze zpracované socio-demografické analýzy vyplývá, že charakteristickým rysem populace v Moravskoslezském kraji je celoevropský trend stárnutí populace. V roce 2007 byl průměrný věk obyvatele Moravskoslezského kraje 39,9 let.

Z hlediska stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, jsou nejvíce zastoupenou skupinou absolventi učilišť a středních odborných škol bez maturity (38,72%).

Významnými faktory, podmiňujícími výskyt trestné činnosti na daném území jsou *nezaměstnanost* a *chudoba*. V míře registrované nezaměstnanosti převyšuje MSK téměř dvojnásobně republikový průměr. Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazuje již dlouhodobě okres Karviná, nejnižší okres Nový Jičín. Největší počty nezaměstnaných tvoří osoby se středním odborným vzděláním s výučním listem a osoby se základním vzděláním.

Míra chudoby, posuzovaná dle výše vyplacených sociálních dávek je v MSK nejvyšší ze všech krajů v ČR. V celorepublikovém srovnání krajů se vyplatilo v MSK v roce 2006 téměř 5 mld. Kč, mezi okresy vede Ostrava-město a Karviná.

Nejvíce sňatků i rozvodů proběhlo během roku 2007 v okresech Ostrava-město a Karviná. Největší porodnost byla zaznamenána v okrese Ostrava-město, nejnižší v okrese Bruntál. V přepočtu narozených dětí na 1 000 obyvatel dosáhl největšího přírůstku okres Nový Jičín a Opava. Nejvíce potratů bylo provedeno v okresech Ostrava-město a Karviná. Během roku 2007 zemřelo nejvíce osob v okresech Ostrava-město, Karviná a Frýdek-Místek. Největší přirozený přírůstek je zaznamenán v okresech Nový Jičín, Frýdek-Místek a Bruntál, nejnižší (záporný) v okrese Karviná.

V kraji se nachází 3 zařízení, která poskytují služby pro zajištění nejnutnějších životních potřeb uprchlíkům a žadatelům o azyl. V roce 2007 bylo v Moravskoslezském kraji zaznamenáno 1 045 žádostí o azyl. V tomtéž roce nebyl v kraji přidělen žádný integrační byt.

Ve školním roce 2006/2007 fungovalo v Moravskoslezském kraji celkem 1 101 škol. Téměř 85 % z nich tvořily mateřské a základní školy.

Z hlediska užívání nelegálních drog zaujímá v MSK první místo pervitin, druhé místo marihuana a ostatní kanabinoidy. Moravskoslezský kraj také vykazuje zvýšený počet léčby závislostí na alkoholu ve srovnání s celorepublikovým průměrem.

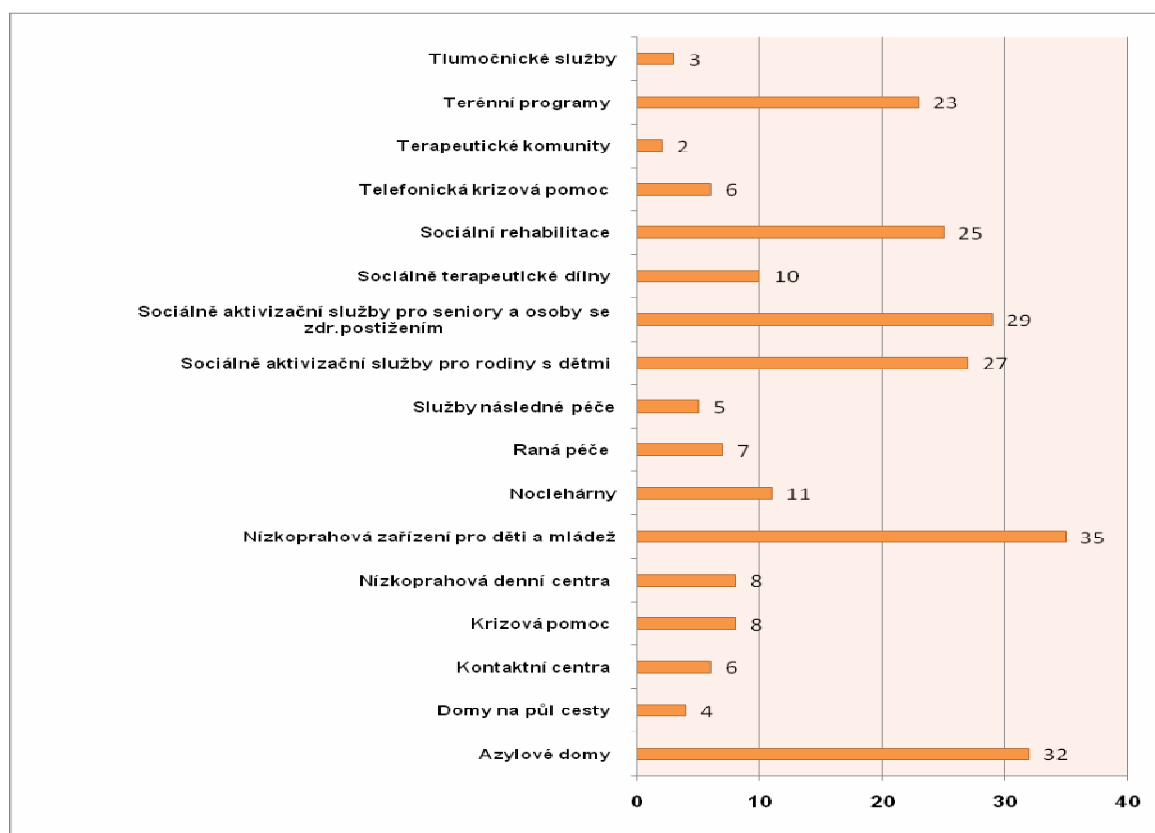
3.3.3. Institucionální analýza

Institucionální analýza se zaměřuje na činnost subjektů působících na poli prevence kriminality. Její rozbor byl rozdělen podle působnosti jednotlivých resortů ministerstev a dalších významných státních orgánů (Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Rada vlády pro národnostní menšiny, Rada vlády pro záležitosti romské komunity). Pozornost byla věnována také vybraným službám sociální prevence a sociálního poradenství.

Mezi dotčená ministerstva pro oblast prevence kriminality můžeme zařadit: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo pro místní rozvoj. Z nich má privilegované postavení Ministerstvo vnitra, které je tvůrcem národní Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011, ze které tento materiál vychází.

V MSK funguje 241 zařízení poskytujících služby *sociální prevence* (viz graf 2). Nejčastěji se zaměřují na osoby bez přístřeší a děti a mládež od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy. Velmi malý počet zařízení se věnuje imigrantům a azylantům a obětem obchodu s lidmi. Mezi nejpočetnější poskytovatele služeb sociální prevence v MSK patří Slezská Diakonie a Armáda spásy ČR.

Graf 2 Četnost zařízení poskytující jednotlivé služby v oblasti sociální prevence v MSK (k 30.6. 2008)

Zdroj: <http://iregistr.mpsv.cz>

Z 96 zařízení poskytujících odborné sociální poradenství se většina z nich věnuje seniorům a osobám se zdravotním postižením. Jen minimální počet zařízení se zaměřuje na pachatele trestné činnosti a osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče.

Dvě Intervenční centra, zajišťují pomoc ohroženým osobám v případech domácího násilí v [jednotlivých](#) okresech MSK.

V Moravskoslezském kraji fungují 4 věznice, z nichž největší je vazební věznice v Heřmanicích s kapacitou 681 míst.

V rámci MSK bylo identifikováno 28 sociálně vyloučených lokalit (blíže viz GAC spol. s.r.o.: Analýza sociálně vyloučených lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Praha 2006), z nichž největší počet je na území města Ostravy - 10. V lednu roku 2008 zahájila svoji činnost vládní *Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách* (dále jen „Agentura“), která se zaměřuje na pomoc a zkvalitňování života obyvatel těchto oblastí. V MSK má Agentura [svoji](#) pobočku v Ostravě (Slezská Ostrava).

V letech 2005 – 2007 bylo v MSK realizováno 12 typů probačních programů se zaměřením zejména na pomoc nezletilým a mladistvým klientům s problémy se získáním a udržením zaměstnání, dospělým pachatelům a nezaměstnaným s podmíněným odsouzením k trestu odnětí svobody. V kraji působí 7 středisek Probační a mediační služby.

Na území MSK vykonává svou činnost 24 služeben městské policie. V rámci kraje působí také 8 preventivně informačních skupin Policie ČR, jejichž úkolem je spolupracovat s orgány a institucemi místní správy, se sdělovacími prostředky a také s občany kraje na implementaci a realizaci preventivních opatření.

3.4. SWOT ANALÝZA

Ke stanovení priorit a řešení hlavních a dílčích problémů byla využita metoda brainstormingu a SWOT analýzy. SWOT analýza identifikuje silné a slabé stránky systému prevence, dále také příležitosti a hrozby pro oblast prevence kriminality. Členové krajské pracovní skupiny prevence kriminality společně identifikovali tyto faktory:

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Silná motivace (snaha a zájem řešit problémy)• Dostatečné zdroje (finanční, personální)• Zájem o kooperaci (meziresortní spolupráce)• Existence příkladů dobré praxe	<ul style="list-style-type: none">• Lhostejnost/nezájem společnosti (nízká občanská angažovanost, obava z aktivního přístupu)• Problém hodnocení účinnosti preventivních programů• Legislativní neukotvenost• Omezené zdroje (nedostatek sociálních zařízení)• Socio-demografické a kriminogenní faktory

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Posílení odpovědnosti a informovanosti občanů (pozitivní medializace, plošná angažovanost) • Efektivní využití zdrojů (vlastní politika MSK, prohlubování odbornosti personálu, cílenost programů dle potřeb obcí, dotace z EU) • Možnost ovlivnit bezpečnostní situaci (dobře investované zdroje, vyšší pocit bezpečí) 	<ul style="list-style-type: none"> • Neefektivní prevence (těžce měřitelné výstupy, neprovázanost a špatná cílenost opatření, pesimismus, omezený rozvoj osobnostních kompetencí) • Lidský faktor (dysfunkční rodiny, nedostatečná rodičovská vybavenost, špatný příklad zneužívání sociálního systému pro mladou generaci) • Vliv prostředí (glorifikace negativního hrdiny, anonymita, strach pomáhat X strach z odplaty) • Vyčerpání finančních zdrojů

3.5. ZKUŠENOSTI MSK S REALIZACÍ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT

Problematika prevence kriminality se prolíná celou řadou dalších oblastí – prevencí sociálně patologických jevů, protidrogovou prevencí, sociálně právní ochranou dětí atd. Pro tyto oblasti má již Moravskoslezský kraj vypracovány střednědobé koncepční materiály. Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 je ale prvním samostatným strategickým dokumentem, který se vztahuje přímo a pouze k oblasti prevence kriminality.

Moravskoslezský kraj také do současnosti nevyhlašoval žádný vlastní dotační program pro oblast prevence kriminality. Dosavadní postup v zajišťování preventivních aktivit a opatření na území Moravskoslezského kraje měl následující podobu. Ministerstvo vnitra ČR vyhlašuje každoročně již od roku 1996 Program prevence kriminality na místní úrovni, do kterého se hlásily obce z kraje, které měly potřebu řešit nějaký problém na svém území prostřednictvím předkládaných projektů. Moravskoslezský kraj měl v tomto případě úlohu spoluhodnotitele a obhájce těchto projektů a zástupce kraje se účastnil zasedání hodnotící Komise pro výběr projektů prevence kriminality.

V rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni Ministerstva vnitra, byla městům a obcím v Moravskoslezském kraji přidělena od roku 1996 do roku 2008 státní účelová dotace v celkové výši přes 159mil. Kč. Celkem bylo za toto období podpořeno 836 projektů, z nichž nejvíce směřovalo do oblasti sociální prevence (blíže viz. kapitola č. 7 – přílohy).

4. POJETÍ PREVENCE KRIMINALITY MSK NA LÉTA 2009 – 2011

4.1. ZÁKLADNÍ PRINCIPY KONCEPCE:

- Tvorba a realizace krajských preventivních programů bude vycházet z analýz bezpečnostní situace na území kraje a měla by reflektovat podmínky praxe a potřeby veřejnosti
- Těžiště preventivních aktivit je na praktické úrovni
- Důležitá je také role policie, která spolupracuje při vytváření preventivních programů.

4.2. VIZE

Smyslem tvorby **Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011** (dále jen „Koncepce“), která vychází ze závěrů provedených analýz (analýzy kriminality, socio-demografické analýzy, institucionální analýzy, SWOT analýzy), je vytvořit takové zázemí pro občany Moravskoslezského kraje, které jim bude poskytovat dostatečnou ochranu a pocit bezpečí, a systematicky tak posilovat důvěru veřejnosti v instituce veřejné správy a samosprávy, neziskového sektoru i vlastní občanskou uvědomělost a angažovanost.

Hlavním východiskem pro dosažení efektivního výkonu krajského systému prevence kriminality je iniciace jednotlivých obcí a měst Moravskoslezského kraje k zaujímání aktivnějších rolí na poli prevence. Kraj jim pro to zajistí metodické, informační a zejména finanční podmínky. Od tohoto postoje by se pak měla odvíjet kvalita i kvantita procesu prevence kriminality v celém Moravskoslezském kraji.

4.3. CÍLE

Hlavním cílem Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 je snižování míry a závažnosti kriminality na území MSK, prostřednictvím podpory a realizace vhodných preventivních aktivit a opatření, která k tomuto stavu povedou.

Specifické cíle krajské koncepcie prevence kriminality jsou:

- 1) Udržení stávajících a doplnění chybějících služeb v síti aktivit prevence kriminality
- 2) Omezení příležitostí k páchání trestné činnosti a zvyšování možností dopadení pachatele
- 3) Informování veřejnosti o problematice prevence kriminality a jejich aktivizace
- 4) Posilování kompetencí veřejnosti a pracovníků subjektů, participujících v systému prevence, při plánování a realizaci vlastních preventivních opatření

4.4. CÍLOVÉ SKUPINY

Strategií pro naplnění vize a cílů Koncepce je využít finanční podporu státu a dalších možných peněžních zdrojů k nastavení aktivnější role kraje ve své územní působnosti, zajistit komplexnost a efektivitu fungujících preventivních aktivit a také doplnit chybějící činnosti zaměřené prioritně na tyto **cílové skupiny**:

- Pachatelé trestných činů (nezletilí a mladiství s kriminální zkušeností; recidivisté)
- Oběti trestných činů (dětské oběti trestné činnosti; dětské oběti šikany; oběti násilné trestné činnosti včetně domácího násilí; senioři)

- Rizikovní jedinci v postavení potenciálních pachatelů nebo obětí (predelikventní děti a mládež; dysfunkční rodiny; obyvatelé sociálně vyloučených lokalit; osoby ohrožené sociálním vyloučením; senioři; osoby propuštěné z výkonu trestu; osoby závislé na návykových látkách)
- Veřejnost

4.4.1. Grantová politika

Předpokládaná částka výdajů do oblasti prevence kriminality z veřejných rozpočtů, resp. z kapitoly Ministerstva vnitra, bude v letech 2008 - 2011 činit přibližně 400 mil. Kč s ohledem na diverzifikaci systému prevence kriminality na úroveň republikovou, krajskou a městskou. Jednotlivým krajům bude každoročně rozdělována příslušná částka v závislosti na jejich odlišné velikosti (počtu obyvatel), míře zatížení trestnou činností a výskytu dalších kriminálně rizikových jevů.

Moravskoslezský kraj bude v letech 2009 – 2011 (po dobu platnosti Strategie) každoročně realizovat Krajské programy prevence kriminality, v jejichž rámci budou vyhlašovány specifické krajské dotační programy, navazující na stanovené prioritní oblasti podpory, vymezené v Koncepti prevence kriminality.

Podmínkou využití této dotace je každoroční vyčlenění finančních prostředků na realizaci Krajského programu prevence kriminality v minimální výši 20% celkových nákladů na projekty realizované přímo krajem od roku 2009. V případě, že realizátorem preventivních projektů bude přímo obec, musí na jeho realizaci vyčlenit ve svém rozpočtu částku v minimální výši 20% z celkových předpokládaných nákladů na projekt.

Rada Moravskoslezského kraje na své schůzi, konané dne 4. 6. 2008 vzala na vědomí návrh, podle kterého bude požadovaný finanční podíl (min. 20 %), ze strany žadatele o dotaci, respektive ze strany obce, spolufinancován Moravskoslezským krajem, a to dle jeho rozpočtových možností, až do výše 10% stanovených nákladů na jednotlivý projekt. Kromě toho se bude Moravskoslezský kraj snažit zajistit prostředky pro financování preventivních aktivit také z Evropských strukturálních fondů.

4.4.2. Pracovní skupina prevence kriminality

Rada Moravskoslezského kraje schválila zřízení krajské pracovní skupiny prevence kriminality, která má za úkol spolupracovat při přípravě Konceptu prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 - 2011 a realizaci preventivních aktivit v rámci kraje. Výběr členů byl proveden na základě metodického doporučení Ministerstva vnitra. Pracovní skupinu, jejímž vedoucím je náměstek hejtmana kraje zodpovědný za sociální oblast, tvoří zástupci Policie ČR, Probační a mediační služby, sociálně - právní ochrany dětí, koordinátor pro národnostní menšiny a romské záležitosti, krajský manažer prevence kriminality, krajská koordinátorka prevence sociálně patologických jevů a zástupce výchovného ústavu.

Činnost pracovní skupiny má dlouhodobější charakter, neboť se bude v budoucnu podílet na průběžném monitorování a vyhodnocování realizace Konceptu kraje a v ní vymezených cílů a priorit. V návaznosti na Konceptu prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 budou každoročně vyhlašovány prioritní oblasti podpory a jim příslušné tématické oblasti grantů. Pracovní skupina prevence kriminality proto bude kooperovat také s určeným orgánem kraje, zodpovědným za předkládání návrhů k poskytnutí dotací, při výběru projektů vhodných k realizaci. Její úloha bude spočívat zejména v posouzení žádostí a vydání doporučujícího stanoviska.

4.5. PRIORITNÍ OBLASTI PODPORY

Následující prioritní oblasti podpory vycházejí z provedených analýz a odpovídají definovaným specifickým cílům Konceptu:

Oblast 1

Pro udržení stávajících a doplnění chybějících služeb v síti aktivit prevence kriminality budou podporovány projekty, spadající do oblasti sociální prevence.

Sociální prevence – zahrnuje vytváření aktivit zaměřených na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek prostředí, které produkují pachatele trestné činnosti.

Podporované projekty	1.1 Podpora společensko-výchovné funkce rodiny 1.2 Aktivity pro neorganizovanou mládež 1.3 Prevence delikventního jednání ve školách 1.4 Řešení specifických problémů sociálně vyloučených skupin obyvatelstva 1.5 Pomoc obětem násilných trestných činů vč. domácího násilí 1.6 Probační a resocializační programy pro nezletilé, mladistvé a dospělé osoby 1.7 Postpenitenciární programy
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti krajské Koncepce, bude upřesněno v Krajském programu prevence kriminality, který bude vyhlašován každoročně v letech 2009 - 2011
Odpovídá	PS PK
Ukazatel plnění	Počet podpořených projektů. Počet účastníků.

Oblast 2

Pro omezení příležitostí k páčání trestné činnosti a zvyšování možností dopadení pachatele budou podporovány projekty z oblasti situační prevence.

Situační prevence – zahrnuje specifická opatření (např. nasazování technických prostředků, vhodné urbanistické plánování aj.), která mají za cíl znesnadňovat páčání trestné činnosti, zvyšovat pravděpodobnost odhalení pachatele a snižovat potenciaální zisk z trestné činnosti.

Podporované projekty	2.1 Omezení příležitostí k páčání trestné činnosti a zvyšování rizik dopadení pachatele prostřednictvím metod situační prevence
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti krajské Koncepce, bude upřesněno v Krajském programu prevence kriminality, který bude vyhlašován každoročně v letech 2009 - 2011
Odpovídá	PS PK ve spolupráci s P ČR
Ukazatel plnění	Počet podpořených projektů.

Oblast 3

Informování veřejnosti o problematice prevence kriminality a jejich aktivizace bude probíhat prostřednictvím podpory projektů, zaměřených na oblast zprostředkování informací pro občany.

Informování občanů a jejich aktivizace – zahrnuje zprostředkování informací o bezpečnostní situaci na daném území, o účinných formách obrany před trestnou činností. Cílem je zapojení občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti a bezpečí svého okolí.

Podporované projekty	3.1 Informování veřejnosti o preventivních aktivitách na krajské a lokální úrovni (včetně příkladů dobré praxe) 3.2 Informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti, o způsobech jejich páčání, o místech a časech jejich výskytu, o účinných možnostech a způsobech ochrany 3.3 Monitoring aktuální bezpečnostní situace na území kraje, obce
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti krajské Koncepce, bude upřesněno v Krajském programu prevence kriminality, který bude vyhlašován každoročně v letech

	2009 - 2011
Odpovídá	PS PK ve spolupráci s určeným odborem KÚ
Ukazatel plnění	Počet příspěvků (prostřednictvím médií, přednášek, besed, letáků, poradenských služeb apod.).

Oblast 4

Posilování kompetencí veřejnosti a pracovníků v oblasti prevence, zejména při plánování a realizaci vlastních preventivních opatření bude uskutečňováno prostřednictvím podpory projektů, zaměřených na vzdělávání.

Vzdělávání – zajištění dalšího vzdělávání na základě předávání validních a srozumitelných informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování, včetně seznámení se s legislativními předpisy.

Podporované projekty	4.1 Zvyšování právního vědomí vybraných skupin obyvatelstva a pracovníků v oblasti prevence 4.2 Zvyšování dostupnosti odborného vzdělávání pro pracovníky v oblasti prevence
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti krajské Koncepce, bude upřesněno v Krajském programu prevence kriminality, který bude vyhlašován každoročně v letech 2009 - 2011
Odpovídá	PS PK ve spolupráci s určeným odborem KÚ
Ukazatel plnění	Počet přednášek a konzultací, počet úspěšných projektů, počet uskutečněných vzdělávacích akcí. Počet účastníků.

5. ZÁVĚR

Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 je prvním samostatným strategickým materiálem, který vymezuje roli kraje v rámci politiky preventivních aktivit. Jeho tvorba vychází z podmínek národní Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011, a to v rámci přistoupení kraje do tzv. krajské úrovně prevence kriminality. Moravskoslezský kraj přistoupil do krajské úrovně prevence kriminality se souhlasem zastupitelstva v únoru roku 2008. Kraj se tímto krokem zavázal ke splnění stanovených podmínek, což mu následně umožní čerpat finanční prostředky ze státního rozpočtu na aktivity z oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti kraje.

Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011 vymezuje základní úlohu kraje, která by měla spočívat hlavně v koordinaci, sběru dat a mapování jednotlivých činností v oblasti prevence kriminality. Dále bude kraj metodicky i finančně podporovat realizaci konkrétních programů a projektů a monitorovat celkový vývoj kriminality a bezpečnostní situace na svém území.

Problematika prevence kriminality není věcí jen úzké zájmové skupiny poskytovatelů služeb nebo policie, ale dotýká se zásadním způsobem všech obyvatel. Proto je možné dosáhnout efektivních opatření v oblasti prevence kriminality pouze dlouhodobou a koordinovanou spoluprací orgánů státní i místní správy, nestátních subjektů, právnických subjektů a občanů kraje, k čemuž by měl přispět také tento dokument.

6. ZDROJE A SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zdroje:

Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011, Ministerstvo vnitra 2007.

Bílek, D.: Analýza kriminality Moravskoslezského kraje, P ČR Správa Severomoravského kraje 2008.

GAC spol. s.r.o.: Analýza sociálně vyloučených lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, Praha 2006.

Seznam použitých zkratk:

DN	dopravní nehody
EU	Evropská unie
KÚ	Krajský úřad
MSK	Moravskoslezský kraj
MV	Ministerstvo vnitra
OV	Ostrava
P ČR	Policie České republiky
PS PK	pracovní skupina prevence kriminality
SSmk P ČR	Správa severomoravského kraje Policie ČR
TČ	trestná činnost/čin

7. PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1 - POŘADÍ OBVODNÍCH ODDĚLENÍ POLICIE ČR MSK PODLE INDEXU TČ NA 1 000 OBYVATEL

obvodní oddělení PČR	obec s rozšířenou působností	počet obyvatel	počet TČ	index (na 1000 obyv.)	pořadí
OV-Přívoz (II)	Ostrava	9 989	1803	180,5	1.
OV-Kunčice (III)	Ostrava	2 450	318	129,8	2.
Ostrava-střed (I)	Ostrava	18 970	1 755	92,51	3.
OV-Mariánské Hory (I)	Ostrava	33 368	2 688	80,55	4.
OV-Vítkovice(I)	Ostrava	25 745	1 883	73,14	5.
Karviná (II)	Ostrava	22 923	1 249	54,49	6.
Havířov 2(II)	Havířov	20 495	947	46,21	7.
OV-Slezská Ostrava(II)	Ostrava	19 870	902	45,39	8.
OV-Poruba(II)	Ostrava	31 381	1 349	42,99	9.
Orlová(II)	Orlová	34 914	1 398	40,04	10.
OV-Radvanice(III)	Ostrava	6 284	237	37,71	11.
Havířov-Šumbark(II)	Havířov	24 672	928	37,61	12.
OV-Poruba(II)	Ostrava	59 464	2 228	37,47	13.
OV-Zábřeh(II)	Ostrava	46 692	1 709	36,6	14.
Frýdek-Místek(I)	Frýdek-Místek	66 176	2 283	34,5	15.
OV-Hrabůvka (I)	Ostrava	62 531	2 029	32,45	16.
Bohumín(II)	Bohumín	29 804	911	30,57	17.
Petřvald(III)	Orlová	7 052	215	30,49	18.
Horní Suchá(III)	Havířov	6 161	180	29,22	19.
Havířov1 (II)	Havířov	40 688	1 120	27,53	20.
Bruntál (II)	Bruntál	23 349	636	27,24	21.
Vítkov(III)	Vítkov	13 162	341	25,91	22.
Frýdlant n.O (II)	Frýdlant n.O	20 926	529	25,28	23.
Opava(I)	Opava	62 930	1 586	25,2	24.
Český Těšín(II)	Český Těšín	26 556	662	24,93	25.
Nový Jičín (I)	Nový Jičín	44 600	1 076	24,12	26.
Kopřivnice(II)	Kopřivnice	29 080	674	23,18	27.
Rýmařov(III)	Rýmařov	12 107	278	22,96	28.
Karviná 7 (II)	Karviná	42 218	939	22,24	29.
Moravský Beroun(III)	Bruntál	6 360	138	21,69	30.
Vrbno p. Pradědem(III)	Bruntál	8 173	177	21,66	31.
Příbor(III)	Nový Jičín	14 538	302	20,77	32.
Krnov(II)	Krnov	30 131	600	19,91	33.
Hnojník(IV)	Třinec	6 744	126	18,68	34.
Frenštát pod R.(II)	Frenštát pod R.	18 940	349	18,43	35.
Dobrá(III)	Frýdek-Místek	17 769	268	18,15	36.
Dětmárovice(III)	Orlová	12 954	224	17,29	37.
Vratimov(III)	Ostrava	20 063	346	17,24	38.
Město Albrechtice(III)	Krnov	11 596	197	16,99	39.
Horní Benešov(III)	Bruntál	6 050	100	16,54	40.
Krásná(IV)	Frýdek-Místek	4 443	70	15,75	41.
Hradec nad Moravicí(III)	Opava	12 987	203	15,63	42.
Třinec(I)	Třinec	52 125	792	15,19	43.
Hlučín(II)	Hlučín	39 314	597	15,18	44.

obvodní oddělení PČR	obec s rozšířenou působností	počet obyvatel	počet TČ	index (na 1000 obyv.)	pořadí
Břidličná(III)	Rýmařov	6 286	95	15,11	45.
Fulnek(III)	Odry	7 749	114	14,71	46.
Bílovec(III)	Bílovec	20 897	306	14,64	47.
Těrlicko(III)	Havířov	8 091	118	14,58	48.
Odry(III)	Odry	11 346	156	13,75	49.
Velká Polom(III)	Opava	12 844	171	13,31	50.
Velké Heraltice(III)	Opava	11 063	145	13,11	51.
Brušperk(III)	Frydek-Místek	14 300	185	12,94	52.
Studénka(III)	Bílovec	13 058	163	12,07	53.
Jablunkov(III)	Jablunkov	21 430	214	9,99	54.
Kravaře(III)	Kravaře	30 471	286	9,38	55.
Pálkovice(IV)	Frydek-Místek	8 537	80	9,37	56.

Zdroj: SSmk P ČR, 2008

Pozn. (číslice I – IV označuje typ obvodního oddělení P ČR podle počtu sloužících policistů)

**PŘÍLOHA 2 - SOUHRN PODPOŘENÝCH PROJEKTŮ JEDNOTLIVÝCH MĚST KRAJE V RÁMCI PROGRAMU PREVENCE KRIMINALITY MINISTERSTVA
VNITRA A CELKOVÁ VÝŠE DOTACE ZA OBDOBÍ LET 1996 – 2008**

Město	celkový počet podpořených projektů	situační	sociální	informační	obligatorní položky	Dotace
Albrechtice	3	3	0	0	0	357 000
Bílovec	6	4	1	1	0	2 995 000
Bohumín	56	32	16	3	5	7 859 000
Bruntál	35	9	20	3	3	6 040 500
Český Těšín	55	6	43	1	5	7 123 000
Frenštát p. Radhoštěm	33	2	25	3	3	4 447 000
Frýdek - Místek	62	8	41	9	9	8 967 500
Frýdlant n. Ostravicí	15	2	8	2	3	2 366 000
Havířov	72	11	54	4	6	13 127 500
Hlučín	6	4	2	0	0	2 906 000
Jablunkov	3	1	4	0	0	1 270 000
Karviná	84	14	67	3	8	14 280 500
Kopřivnice	56	12	38	5	4	6 812 500
Kravaře	1	1	0	0	0	426 000
Krnov	56	10	31	8	7	7 626 500
Nový Jičín	46	7	30	1	7	7 837 500
Opava	38	7	30	1	4	7 224 500
Orlová	60	17	35	4	5	12 251 500
Ostrava	110	16	79	7	8	38 058 500
Příbor	19	0	12	4	3	1 711 000
Rýmařov	1	1	0	0	0	596 000
Šenov	4	3	1	0	0	358 000
Třinec	6	2	3	0	1	2 780 000
Vítkov	8	5	1	0	0	1 859 000
Moravskoslezský kraj	1	0	0	0	1	200 000
CELKEM	836	177	541	59	82	159 480 500

Zdroj: MV, 2008